

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 29 April 1873, kl. 8 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckta motioner rörande lindring i väg-
underhållningsskyldigheten.*

Vid innevarande riksdag hafva i detta ämne blifvit väckta samt dels till Stats-Utskottet, dels till Lag-Utskottet remitterade följande motioner, hvilka, i enlighet med 47 § Riksdags-ordningen, varit föremål för Sammanatta Stats- och Lag-Utskottets behandling, nemligen:

inom Första Kammaren af Herr *J. A. Gyllensvaan*, som *dels* (i motion N:o 28) föreslagit, att Riksdagen, med upphäfvande af hvad i 25 Kap. Byggningsbalken och gällande förordningar stadgas, för sin del måtte besluta, att staten bekostar nödigt råmaterial till allmänna landsvägars underhåll; att det hädanefter skall åligga stadsbetjente och länsmän, hvar inom sitt distrikt, att, för väglottsegares fria begagnande, på lämpliga afstånd, utsyna erforderligt antal sten- eller grustägar, samt att, i den ordning det förut ålegat väglottsegare mot jordegare utföra nödig talan för erhållande af vederbörlig domstols värdering af sålunda utsynt råämnestägar, *dels ock* (i motion N:o 29) hemställt, att, för vinnande af det i förenämnda motion afsedda ändamål, Riksdagen måtte ställa ett förslagsanslag af 100,000 R:dr till Kongl. Maj:ts förfogande; samt

inom Andra Kammaren: af Herr *Frik Olsson*, som (i motion N:o 59) föreslagit, att ett statsanslag måtte beviljas, tillräckligt stort för att af enskilda jordegare inlösa eller exproprieras grustag på lämpliga ställen, der den vägunderhållsskyldige utan någon betalning finge afhämta nödigt grus för allmänna vägars istandsättande;

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 4 Saml. 2 Afd. 2 Häft.

af Herr *Anders Andersson* från Vesternorrlands län, hvilken (i motion N:o 66) hemställt, att Riksdagen, under åberopande af sina i ämnet till Kongl. Maj:t aflåtna skrivelser af den 7 April 1866 och den 11 Maj 1869, måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, det ville Kongl. Maj:t, så snart ske kan, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till de förändringar i fråga om väghållningsbesväret i allmänhet, hvartill omständigheterna må finnas föranleda, samt att Riksdagen måtte ej mindre besluta, att, under afbidan på Kongl. Maj:ts nämnda förslag, ett reservationsanslag bestämmes att användas som understöd åt de kommuner å landet, hvilka befinnas vara af väghållningsskyldigheten synnerligen tryckta, än äfven anmoda det Utskott, till hvilket denna motion kommer att remitteras, att förskaffa sig nödiga upplysningar för att blifva i stånd att bestämma reservationsanslagets belopp; samt

af Herr *C. E. Hjelm*, som (i motion N:o 176) föreslagit, att Riksdagen för år 1874 måtte anvisa 3 à 500,000 R:dr R:mt att, till hjälp i vägunderhållet för vinter och sommar, af Kongl. Maj:t fördelas på de vägunderhållsskyldige i riket.

Sedan lång tid tillbaka hafva vid nästan hvarje riksmöte förslag blifvit väckta om åvägabringande af ändring i gällande stadganden om väghållningsskyldigheten. Beträffande dessa förslag och den behandling de hos representationen vunnit, får, till undvikande af vidlyftighet, Utskottet hänvisa till den redogörelse, som i afseende derå finnes meddelad i det utlåtande (N:o 21), som i anledning af åtskilliga vid sistlidna riksdag i ämnet väckta motioner af dåvarande Lag-Utskott afgafs.

Otvifvelaktigt utgör väghållningsskyldigheten en af de mest tryckande bördor, som hvila på jorden. Om det än må medgifvas, att de stadganden, som i afseende å detta besvär äro gällande, varit betingade af de förhållanden, som vid tiden för deras meddelande förefunnos, och derefter väl lämpade, hafva dock sedermera under tidernas lopp väsendtligen förändrade förhållanden inträdt. Så väl den ökade trafik, som föranledes af de industriela verk och inrättningar, hvilka i stor mängd och omfattning uppstått på landet vid sidan af jordbruket, som ock ökade arbetslöner, på vissa orter, bristande tillgång på väglagningsämnen, m. fl. omständigheter hafva gjort, väghållningen för jorden allt mer och mer betungande. För ofvannämnda verk och inrättningar är en lätt och bekväm transport af fullt lika mycken vikt som för jordbruket, och från detta håll torde således ett på lämpliga grunder ordnad deltagande i väghållningsbördan möjligen kunna anses af billighet påkalladt. Men om i denna riktning en jemnare fördelning af väghållningsskyldigheten må finnas af förhållandena påkallad, lär frågan derom blifva föremål för Riksdagens pröfning vid behandlingen

af åtskilliga till Lag-Utskottet remitterade motioner i sådant syfte. Sammansatta Utskottet torde således i afseende å ofvanberörda motioner endast hafva att yttra sig i fråga om de deri framställda yrkanden om statsbidrag till understöd åt de väghållningsskyldige.

Redan tillförene hafva förslag om vägarne underhåll genom statens försorg blifvit framställda, utan att hos representationen vinna understöd, hufvudsakligen af det skäl att en dylik anordning ansetts skola medföra mångdubbelt större omkostnad, än som nu af detta besvär föranledes, helst hela bestyret i sådant fall måste uppdragas åt entreprenörer, och svårigheten att genom konkurrens nedsätta entreprenadkostnaden skulle föranleda obehörig stegring af densamma.

De af motionärerne nu framställda yrkanden gå visserligen icke ut derpå, att staten skulle helt och hållet öfvertaga vägunderhållet, utan åsyfta endast att staten skulle antingen genom inköp af grustäppter m. m. till fritt begagnande för de väghållningsskyldige eller ock genom kontanta bidrag underlätta detta besvär utgörande. De kostnader, som staten skulle få vidkännas för expropriering af grustäppter eller för anskaffning af annan materiel för vägunderhåll, är Utskottet icke i tillfälle att ens approximativt beräkna, men på grund af den erfarenhet, som i detta hänseende förefinnes, anser Utskottet kunna såsom säkert antagas, att dessa kostnader skulle blifva, i jämförelse med dem som nu i sådant afseende drabba den enskilde, högst betydliga och för statsverket så betungande, att all tanke på en dylik anordning bör öfvergifvas.

Ej heller har Utskottet kunnat biträda förslagen om de väghållningsskyldiges understödjande medelst direkta statsanslag. Något deltagande från statens sida i vägunderhållet synes Utskottet icke lämpligen kunna ifrågakomma på annat sätt, än om vissa större, lifligt trafikerade hufvudvägar kunde af staten till underhållande öfvertagas, emot det att staten egde af de trafikerande upptaga vägaavgifter. I de nu förevarande motionerna förefinnes emellertid icke anledning till något förslag i denna syftning, derför jemväl erforderlig utredning helt och hållet saknas.

På grund af hvad sålunda förekommit hemställer Utskottet, att ofvannämnda motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 April 1873.

På Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.
